

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/182/2002

O SYTUACJI POLSKI NA ARENIE MIĘDZYNARODOWEJ

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, PAŹDZIERNIK 2002

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Sytuacja na świecie budzi w naszym społeczeństwie duże zaniepokojenie. Ponad dwie trzecie Polaków uważa, że napięcie międzynarodowe wzrasta, niemal tyle samo jest zdania, iż istnieją obecnie konflikty, które mogą zagrozić pokojowi na świecie. Co więcej, w opinii jednej czwartej ogółu badanych konflikty te mogą zagrozić bezpośrednio Polsce¹. Jednocześnie co szósty respondent (17%) uważa², że nawet niepodległość naszego kraju może być zagrożona.

Tabela 1

Czy, Pana(i) zdaniem, w chwili obecnej istnieje czy też nie istnieje zagrożenie dla niepodległości Polski?	Wskazania respondentów według terminów badań											
	II 1991	V 1992	VI 1993	VI 1994	V 1995	V 1996	VI 1997	VI 1998	IV 1999	V 2000	V 2001	IX 2002
	w procentach											
Istnieje	44	28	22	21	33	27	19	16	27	13	19	17
Nie istnieje	33	58	65	68	57	61	65	71	53	74	67	68
Trudno powiedzieć	23	14	13	11	11	12	16	13	19	13	13	15

Przekonanie o istnieniu zagrożenia niepodległości Polski nie wiąże się z żadną z uwzględnianych przez nas cech społecznych i demograficznych, sprzyja mu natomiast deklarowanie prawicowych poglądów politycznych³.

¹ Por. komunikat CBOS „Poczucie zagrożenia wojną”, wrzesień 2002.

² Sondaż „Aktualne problemy i wydarzenia” (148) przeprowadzono w dniach 6-9 września 2002 roku na liczącej 1235 osób reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłej ludności Polski.

³ Patrz tabele aneksowe.

Poczucie zagrożenia niepodległości Polski jest także związane ze stosunkiem do integracji naszego kraju z Unią Europejską. Upatrywanie w członkostwie Polski w tej organizacji zagrożenia naszej niepodległości jest bowiem jednym z motywów sprzeciwu wobec integracji.

Tabela 2

Stosunek do integracji Polski z Unią Europejską	Czy, Pana(i) zdaniem, w chwili obecnej istnieje czy też nie istnieje zagrożenie dla niepodległości Polski?		
	Istnieje	Nie istnieje	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Zwolennicy	13	77	10
Przeciwnicy	31	55	14
Niezdecydowani	14	56	30

Badani, którzy w ogóle nie interesują się polityką, nieco częściej niż wykazujący duże nią zainteresowanie uważają, iż w chwili obecnej niepodległość Polski może być zagrożona. Jednocześnie stosunkowo często (33%) nie mają w tej sprawie wyrobionego poglądu. Natomiast im większe zainteresowanie polityką, tym częstsze jest przekonanie, że takiego zagrożenia nie ma.

Tabela 3

Zainteresowanie polityką	Czy, Pana(i) zdaniem, w chwili obecnej istnieje czy też nie istnieje zagrożenie dla niepodległości Polski?		
	Istnieje	Nie istnieje	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Duże	13	82	5
Średnie	18	73	9
Małe	18	66	16
Brak zainteresowania	17	50	33

OCENA POLSKIEJ POLITYKI ZAGRANICZNEJ

Polska polityka zagraniczna oceniana jest przez większość badanych⁴ jako mało skuteczna, zabezpieczająca interesy naszego kraju w stopniu raczej niewystarczającym. Przekonanie takie umacnia się już trzeci rok z rzędu.

⁴ Sondaż „Aktualne problemy i wydarzenia” (146) przeprowadzono w dniach 5-8 lipca 2002 roku na liczącej 1024 osoby reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

RYS. 1. JAK BY PAN(I) OCENIŁ(A) OBECNĄ POLITYKĘ ZAGRANICZNĄ POLSKI? CZY W STOSUNKACH Z INNYMI KRAJAMI POLSKA WYSTARCZAJĄCO ZABEZPIECZA SWOJE INTERESY?

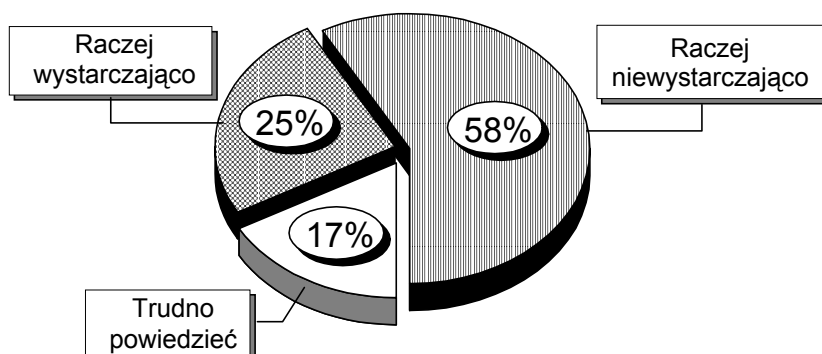

Tabela 4

Czy w stosunkach z innymi krajami Polska wystarczająco zabezpiecza swoje interesy?	Wskazania respondentów według terminów badań							
	V 1995	V 1996	VI 1997	VI 1998	IV 1999	V 2000	V 2001	VII 2002
	w procentach							
Raczej wystarczająco	23	35	38	36	38	31	24	25
Raczej niewystarczająco	60	45	42	42	36	44	54	58
Trudno powiedzieć	17	20	20	22	26	25	21	17

Opinie o skuteczności polskiej polityki zagranicznej są mało zróżnicowane społecznie. Bardzo silnym krytycyzmem wyróżniają się jedynie badani prowadzący samodzielną działalność gospodarczą, a także - podobnie jak przed rokiem - rolnicy.

Zwolennicy przystąpienia naszego kraju do Unii Europejskiej dwukrotnie częściej niż przeciwnicy integracji uważają, że w stosunkach z innymi krajami Polska wystarczająco zabezpiecza swoje interesy. Można więc przypuszczać, że krytycyzm wobec polskiej polityki zagranicznej po części związany jest z rokowaniami w sprawie przystąpienia naszego kraju do UE.

Tabela 5

Stosunek do integracji Polski z Unią Europejską	Czy w stosunkach z innymi krajami Polska wystarczająco zabezpiecza swoje interesy?		
	Raczej wystarczająco	Raczej niewystarczająco	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Zwolennicy	32	56	12
Przeciwnicy	16	71	13
Niezdecydowani	14	46	40

Na poglądy dotyczące skuteczności polskiej polityki zagranicznej wyraźnie rzutuje stosunek do rządu. Wprawdzie zarówno wśród jego zwolenników, jak i przeciwników przeważają negatywne opinie w tej kwestii, jednak ocen pozytywnych dwukrotnie więcej jest wśród zwolenników rządu niż jego przeciwników.

Tabela 6

Stosunek do rządu	Czy w stosunkach z innymi krajami Polska wystarczająco zabezpiecza swoje interesy?		
	Raczej wystarczająco	Raczej niewystarczająco	Trudno powiedzieć
w procentach			
Zwolennicy	33	55	12
Przeciwnicy	17	72	11
Obojętni	27	51	22
Trudno powiedzieć	23	28	49

Natomiast sympatie partyjne w sposób mniej klarowny niż stosunek do rządu różnicują opinie o skuteczności polskiej polityki zagranicznej. Wprawdzie najlepiej oceniają ją zwolennicy SLD, ale wśród sympatyków opozycyjnej PO znajdujemy tyle samo ocen pozytywnych, co w elektoracie współrządzącego PSL, z tym że większym krytycyzmem wyróżniają się sympatycy PO, a większym niezdecydowaniem - potencjalni wyborcy PSL. Najgorsze opinie o skuteczności polskiej polityki zagranicznej wyrażają zwolennicy Samoobrony.

Tabela 7

Elektoraty partii i ugrupowań politycznych*	Czy w stosunkach z innymi krajami Polska wystarczająco zabezpiecza swoje interesy?		
	Raczej wystarczająco	Raczej niewystarczająco	Trudno powiedzieć
w procentach			
SLD	34	55	11
PO RP	29	63	8
PSL**	28	56	16
PiS	26	73	1
LPR**	23	63	14
Samoobrona RP	19	72	9
Niezdecydowani	21	45	34
Niegłosujący	23	56	21

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych
 ** Ze względu na małą liczebność dane te należy traktować ostrożnie

Przekonanie, że w stosunkach z innymi krajami Polska niewystarczająco zabezpiecza swoje interesy, jest tym częstsze, im większe zainteresowanie polityką, natomiast opinię przeciwną w znacznie mniejszym stopniu różnicuje deklarowane zainteresowanie polityką.

Tabela 8

Zainteresowanie polityką	Czy w stosunkach z innymi krajami Polska wystarczająco zabezpiecza swoje interesy?		
	Raczej wystarczająco	Raczej niewystarczająco	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Duże	28	64	8
Średnie	26	65	9
Małe	22	54	24
Brak zainteresowania	20	39	41

★

★

★

W porównaniu z rokiem ubiegłym nieco pogorszyła się ocena skuteczności polskiej polityki zagranicznej. Natomiast od roku 1997 poczucie bezpieczeństwa naszego kraju utrzymuje się - z niewielkimi wahaniami - na niezmiennym poziomie.

W postrzeganiu sytuacji Polski na arenie międzynarodowej zarysowuje się znamieną prawidłowość: poczucie zagrożenia niepodległości współwystępuje ze sprzeciwem wobec integracji naszego kraju z Unią Europejską, ale jednocześnie także z negatywnym zapatrywaniem się na rozwój stosunków z trzema największymi sąsiadami - Niemcami, Rosją i Ukrainą⁵.

Opracował

Michał STRZESZEWSKI

⁵ Por. komunikat CBOS „Polska między Niemcami, Rosją i Ukrainą”, październik 2002.

A N E K S

Tabela 1. Czy, Pana(i) zdaniem, w chwili obecnej istnieje czy też nie istnieje zagrożenie dla niepodległości Polski?
(%)

	Istnieje	Nie istnieje	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	17	68	15	1235
Płeć				
Mężczyźni	16	74	11	590
Kobiety	19	63	18	645
Wiek				
18-24 lat	20	67	13	191
25-34	19	70	11	223
35-44	15	72	13	225
45-54	17	71	12	245
55-64	17	69	14	149
65 lat i więcej	15	59	26	202
Miejsce zamieszkania				
Wieś	16	64	20	450
Miasto do 20 tys.	18	67	15	168
20-100 tys.	21	71	8	228
101-500 tys.	13	73	14	247
501 tys. i więcej mieszk.	21	70	9	142
Wykształcenie				
Podstawowe	18	56	26	325
Zasadnicze zawodowe	16	67	17	328
Średnie	18	75	7	460
Wyższe	14	80	5	121
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	14	76	10	73
Prac.umysł.niż.szczebła	21	73	6	105
Pracownicy fiz.- umysł.	15	76	9	110
Robotnicy wykwalifikowani	11	75	15	100
Robotnicy niewykwalifik.	21	56	23	43
Rolnicy	18	59	23	69
Pracujący na własny rach.	24	64	12	53
Bierni zawodowo				
Renciści	21	56	23	132
Emeryci	16	64	20	230
Uczniowie i studenci	18	74	8	94
Bezrobotni	19	68	13	167
Gospodynie domowe i inni	10	80	10	56
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	15	76	9	197
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	23	66	11	95
sekt. pryw. poza rolnict.	17	71	12	194
prywatnym gosp. rolnym	19	60	21	65
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	18	63	20	152
300-399	14	68	18	100
400-599	14	72	13	214
600-800	17	74	9	205
Powyżej 800 zł	18	75	7	140
Ocena własnych war. mater.				
Złe	19	60	21	367
Średnie	18	68	14	585
Dobre	14	79	8	283
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	23	56	22	90
Raz w tygodniu	17	66	17	624
1-2 razy w miesiącu	17	69	14	190
Kilka razy w roku	19	70	10	214
W ogóle nie uczestniczy	10	84	6	116
Poglądy polityczne				
Lewica	11	82	6	347
Centrum	19	70	11	303
Prawica	22	67	12	238
Trudno powiedzieć	18	54	28	346

Tabela 2. Jak by Pan(i) ocenił(a) obecną politykę zagraniczną Polski?
Czy w stosunkach z innymi krajami Polska wystarczająco
zabezpiecza swoje interesy? 1 - Raczej wystarczająco;
2 - Raczej niewystarczająco

	(%)			
	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	25	58	17	1024
Płeć				
Mężczyźni	27	65	8	489
Kobiety	23	53	24	535
Wiek				
18-24 lat	28	58	14	158
25-34	27	63	10	185
35-44	20	68	13	163
45-54	20	62	18	222
55-64	25	59	17	134
65 lat i więcej	32	40	28	163
Miejsce zamieszkania				
Wieś	22	58	20	376
Miasto do 20 tys.	30	59	12	135
20-100 tys.	24	56	20	201
101-500 tys.	28	59	13	183
501 tys. i więcej mieszk.	27	61	12	129
Wykształcenie				
Podstawowe	23	48	29	261
Zasadnicze zawodowe	23	64	13	293
Średnie	25	62	13	354
Wyższe	34	57	9	116
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	34	57	9	86
Prac.umysł.niż.szczebła	21	67	13	87
Pracownicy fiz.-umysł.	33	48	19	75
Robotnicy wykwalifikowani	32	56	11	72
Robotnicy niewykwalifik.	24	70	6	43
Rolnicy	19	65	17	52
Pracujący na własny rach.	11	79	9	49
Bierni zawodowo				
Renciści	25	47	28	114
Emeryci	27	46	27	192
Uczniowie i studenci	26	65	9	68
Bezrobotni	20	69	11	144
Gospodynie domowe i inni	17	65	18	42
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	26	61	13	148
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	40	58	2	67
sekt. pryw. poza rolnict.	24	62	14	202
prywatnym gosp. rolnym	20	65	15	57
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	15	67	18	132
300-399	24	69	7	106
400-599	27	58	15	187
600-800	31	52	17	168
Powyżej 800 zł	28	56	16	162
Ocena własnych war. mater.				
Złe	19	63	18	354
Średnie	25	58	17	472
Dobre	35	53	12	198
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	20	51	29	68
Raz w tygodniu	27	59	15	530
1-2 razy w miesiącu	16	68	16	149
Kilka razy w roku	28	55	17	178
W ogóle nie uczestniczy	28	53	19	96
Poglądy polityczne				
Lewica	29	56	15	248
Centrum	28	64	8	282
Prawica	22	69	9	217
Trudno powiedzieć	21	47	32	277